

**ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА
АГЕНЦИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ –
СТАРА ЗАГОРА
(АРИР)**

ЗА ПЕРИОДА 1 ЯНУАРИ 2023 - 31 ДЕКЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Агенция за регионално икономическо развитие (АРИР) – Стара Загора продължи и през периода 2022/23 година да изпълнява заложените цели в Устава и оперативните задачи, свързани с устойчивото развитие на ниво регион и утвърждаване на мястото ѝ в системата от структури в България и ЕС, работещи в сферата на регионалното развитие.

Активно през отчетния период бяха развивани и дейности за популяризирането на региона и привличане на национални и чужди инвестиции в партньорство с Българската агенция за инвестиции, Индустриална зона „Загоре“, както и в подкрепа на бизнеса и местните общности чрез съдействие на местните власти в стремежа им за постигане на силно и отговорно местно самоуправление, устойчиво местно развитие, създаване на благоприятна бизнес среда, както и за изграждането на активно и информирано гражданско общество.

I. ПОДПОМАГАНЕ НА МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС ЧРЕЗ ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИОННИ, КОНСУЛТАНТСКИ И ОФИС УСЛУГИ; ТЪРСЕНЕ НА ПАРТНЬОРСТВА И ПАЗАРИ; МАРКЕТИНГ; ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОРГАНИЗАЦИИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСИРАНЕ И ДР.

През разглеждания период един от приоритетите в дейността на организацията остана подкрепата на МСП в усилията им да постигнат финансова стабилност, растеж и излизане на международните пазари. През изминалата година активно продължи работата за финализирането и одобряването на Териториалния план за справедлив преход на регион Стара Загора, чиито основни бенефициенти са, както общините, така и МСП от региона. По отношение на конкретни услуги, такива бяха предоставени в ограничен брой, тъй като броят на договорите зависи в голяма степен от ангажираността на екипа на АРИР в изпълнението на проекти с нейно участие. Натрупаният опит и знания в резултат на реализираните проекти, перманентното обучение и надграждане капацитета на екипа, както и разширяването на обхвата от консултанти в различни области, привличани за предоставяне на специализирани услуги, дават възможност за разширяване на кръга от клиенти и партньори на организацията, вкл. като водеща организация по проект Синергия за двойна цифрова и зелена трансформация на икономиката на Югоизточен регион, познат като проекта за ЕЦИХ Загоре или SynGreDit.

На 31/01/2023 беше организирано и откриващото събитие на проекта, в което се включиха повечето партньори, както и 2 фонда за рисков капитал; беше проведена и сесия за стартиращи/МСП за привличане на капитали, т.нар. pitching session.

Като приемна структура на европейски център от мрежата Европа Директно АРИР организира 8 семинара за МСП, в рамките на които беше предоставена информация за политиките и мерките на ЕС.

1. Информационни услуги

Променят се и "каналите" за връзка с фирмите и предоставяне на информация в резултат на навлизането на информационните технологии, в т.ч. AI и сред средния и дребен бизнес. Но АРИР продължава да търси и предоставя специализирана информация, заявена като необходимост от конкретна фирма – клиент на организацията, за пазари, партньори, източници на финансиране, подходящи грантови схеми, технологии, техника и др.

Тенденцията АРИР да е търсена за предоставяне на информация и консултиране на ученици, студенти и докторанти от страната и чужбина (наши и чужди) при разработване на курсови и дипломни работи, при подготовка на изпити по теми, свързани с местното и регионално развитие и планиране, за Стара Загора и региона или програми и проекти, финансирани със средства на ЕСИФ и ЕИФ, остава устойчива.

2. Консултантски услуги

В рамките на свои проекти и като индивидуална услуга за своите клиенти АРИР предоставя консултации в сферата на общото управление на микро и малки фирми, маркетинг, посредничество при търсене на подизпълнители, доставчици, партньори и др. В последната година се увеличиха въпросите, свързани с декарбонизацията на технологичните процеси в контекста на все по-засилващите се публикации по темата. Тези услуги се предоставят, както от членовете на екипа на организацията, така и от екипа от външни консултанти, с които тя работи.

В по-голямата част от случаите екипът на АРИР предоставя и последващи услуги при изпълнението на проектите, най-вече при подготовката и провеждането на тръжните процедури по ЗУСЕИФ и ЗОП.

Донорски програми за МСП, финансиращи консултантски услуги, развитие на човешките ресурси и инвестиции

Както беше споменато АРИР предоставя информация, насърчава и подкрепя МСП при идентифициране на източници за финансиране на тяхното развитие.

Натрупаният през годините опит позволява на АРИР да изпълнява качествено този вид дейности, които са изцяло нови за МСП и им създават сериозни проблеми и затруднения.

Това познаване на затрудненията и потребностите на МСП, както и навремените и адекватно предложени услуги, затвърдиха Агенцията като център за информация и услуги, свързани с кандидатстване за финансиране на проекти на Оперативните програми на ЕС, финансиращи както инвестиционни дейности на МСП, така и развитие на човешките ресурси - обучение, консултации, увеличаване на заетостта. Най-сериозен продължава да бъде интересът към схеми, финансиращи технологичната модернизация на МСП, внедряване на ВЕИ и обучение на ЧР.

II. СЪЗДАВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА СРЕДА ЗА РАЗВИТИЕ НА БИЗНЕСА ОТ РЕГИОНА И ПОДПОМАГАНЕ НА МЕСТНИТЕ АДМИНИСТРАЦИИ ПРИ ВЗЕМАНЕ НА УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ В СФЕРАТА НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ, ИЗГРАЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Освен преките услуги за МСП, АРИР осъществява различни проекти и дейности за създаване на подходящи условия за развитие на бизнеса в региона.

АРИР продължава да предоставя информация и работи в партньорство с общините от региона в подкрепа на местното икономическо развитие, но и за цялостно развитие на общността.

В тази връзка може да бъде обобщено, че АРИР изпълнява няколко проекта; групирани на база на сходни цели, дейности и очаквани резултати.

По отношение на създаване на подходяща среда за развитие на бизнеса от региона и подпомагане на местните администрации при вземане на управленски решения в сферата на икономическото развитие, АРИР участва като партньор в проекти, свързани с дигитализация и насърчаване на предприемачеството и подкрепата за МСП и стартиращите предприятия, като SMEOrigin, COALition, SynGreDit, COMMIT & GREENSMARTMED: и 4-те проекта са насочени към подпомагане на необходимостта на МСП и стартиращите предприятия от декарбонизация и въвеждане на все по-високи нива на цифровизация чрез подпомагане на местните и националните власти в създаването/адаптирането на необходимата рамка от насърчителни мерки и политики.

Засегнати са и различните видове достъпни финансови инструменти, като SynGreDit осигурява и директно финансиране за следните 4 вида услуги за МСП, стартиращи предприятия и местни власти: 1) обучения в дигитални умения за напреднали; 2) изпитване преди инвестиране; 3) консултации за намиране на финансиране; 4) съдействие за работа в мрежа на международно ниво. Проектите се изпълняват в широки партньорства, вкл. на международно ниво, което е и основния подход от страна на ЕК – да се обменят добри практики и научени уроци, които да ускорят процесите, осигурявайки повтарянето на грешки и загуба на време и ресурси.

- **COMMIT (INTERREG Europe):** Развитие и преход на МСП към нисковъглеродни дейности; Водещ партньор: Агенция за енергия на региони Савинска Шалешка и Корошка, Словения; Продължителност: 36 месеца основна фаза, последвани от 12 месеца за проследяване и 3 месеца за закриване; Обхват: Проектът има за цел да подпомогне регионите в трансформацията на МСП към нисковъглеродни дейности, предотвратявайки генерирането на въглеродни емисии и осигурявайки добри работни места и справедливи условия в регионите. Иновация и устойчивост: Проектът се фокусира върху регионалното развитие, особено в подкрепа на МСП за преминаване към нисковъглеродни дейности, като подчертава разнообразието в нуждите от подкрепа на МСП в различни европейски региони.
- **GREENSMARTMED (INTERREG Mediterenian):** Водещ партньор: Университетът на Бергамо; Обхват: Проектът е насочен към интегриране и подобряване на методологиите за устойчива икономика, особено в производството. Целта е създаване на трансрегионална

мрежа за насърчаване на зелени и устойчиви производствени практики. Проектът има широк кръг партньори от Италия, Испания, Франция, Гърция и България, които целят да насърчат иновациите и устойчивите практики в производствения сектор. Иновация и устойчивост: GREENSMARTMED се фокусира върху насърчаване на устойчивите производствени практики и подкрепа на МСП за адаптиране към зелени и устойчиви икономически модели.

- **SynGreDit (Horizon Europe - Digital Europe)** подкрепя двойната зелена и цифрова трансформация в Югоизточния регион на България чрез създаване на цифрови капацитети за подкрепа на регионалните индустриални екосистеми с фокус върху ключови области като високопроизводителни изчисления (HPC), цифрови умения и киберсигурност.

През 2021 АРИР участва активно в създаването на Европейски цифров иновационен хъб Загоре, обединяващ 27 партньори: местни власти, бизнес, научни институции. АРИР беше избрана единодушно за координиращ партньор от ОС на Хъба и като такъв е водещ партньор по проектно предложение по програма Цифрова Европа. В резултат подготвеният проект е един от 4-те одобрени за финансиране в България от ЕК по програма Цифрова Европа. Договорът за финансиране с ЕК за 50% от финансирането беше подписан през 2022 г., а официалният старт на проекта беше на 01/11/2022 г. От тогава до сега продължават преговорите с Министерство на иновациите и растежа за условията по изпълнението на проектните дейности. Самият договор за предоставяне на 50% финансиране от България през ПНИИДТ беше подписан на 23.02.2024 г.

- **COALition (Horizon Europe)**: има за цел да укрепи регионалните иновационни екосистеми в зависимите от въглищната индустрия райони чрез създаването на регионални центрове за върхови постижения и определянето на обща стратегическа програма за устойчива енергия, така че да улесни техния преход по справедлив и приобщаващ начин. Регионите са внимателно подбрани (Западна Македония – GR, Център – RO, Югоизточна – BG) сред държавите в ЕС в преход, които също се характеризират като догонващи, в опит да се увеличи максимално дългосрочното въздействие на европейските стратегиите за научни изследвания и иновации, които ще да бъдат развити в рамките на проекта, тъй като тези територии ще получат значително финансиране за своя зелен преход и COALition цели да създаде мултиплициращ ефект от направените инвестиции чрез привличане и мобилизиране на външни такива;
- насочен към създаване и укрепване на представителни общности (хъбове) на ключови участници в регионален контекст в 4 области (местна власт, бизнес, академия, НПО) в 3-те разглеждани територии. Той се фокусира върху напреднали изследвания и напреднали технологични решения за улесняване на регионалния преход в съответните територии. COALition предвижда създаване на нови бизнес възможности за икономическо развитие и работни места в районите за привличане на предприемаческа активност и таланти и създаване на благоприятна среда за инвестиции. Проектът има за цел да увеличи и капацитета на работната сила (изследователи, предприемачи, служители и т.н.) в местните иновационни екосистеми; Методологията на проект COALITION предполага създаване на регионални центрове за върхови постижения в 3-те избрани територии (Западен Македония – GR, Център – RO, Югоизточен – BG), които са силно зависими от

въглищната индустрия и в същото време се намират в държави, характеризиращи се с по-ниски нива на развитие на научно-изследователската дейност. По този начин визията на COALition е да укрепи регионалните иновационни екосистеми във въглищните региони по отношение на капацитета и свързаността и създаването на обща стратегическа рамка за устойчива енергия, за да се улесни техният справедлив преход към неутрални по отношение на климата, процъфтяващи икономики. Проектът се планира да се справи с предизвикателството на справедливия преход чрез изграждане на центрове за върхови постижения.

Сравнение и значимост за Стара Загора: COMMIT е насочен към прехода на МСП към нисковъглеродни дейности, докато GREENSMARTMED се фокусира върху подобряване на устойчивите практики в производствения сектор. Влияние върху заинтересованите страни: COMMIT има директно значение за регионалното развитие и прехода на МСП в Европа, включително партньорството с АРИР за местно въздействие. GREENSMARTMED работи на по-широк трансрегионален мащаб, насърчавайки иновациите в производствения сектор. Иновация и устойчивост: И двата проекта подчертават устойчивостта, но COMMIT се фокусира повече върху нисковъглеродния преход за МСП, докато GREENSMARTMED акцентира върху устойчивите производствени практики и иновации, които в крайна сметка също са свързани с ниско-въглеродни технологии.

Регионално развитие и подкрепа на МСП: Всички проекти могат да споделят знания и практики за подпомагане на прехода на МСП към зелени и цифрови икономики.

Иновация и технологичен трансфер: SynGrEDiT може да допълни технологичните иновации и целите за устойчивост на COMMIT и GREENSMARTMED, вкл. чрез директно финансиране.

Ангажираност на заинтересованите страни: всички проекти могат да споделят стратегии и инструменти за взаимодействие с местния бизнес, обществени институции и широката общественост.

Тези сътрудничества имат съществения потенциал да доведат до цялостен подход към устойчивото развитие, съчетавайки цифрови иновации, нисковъглероден преход и регионално икономическо развитие.

III. РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

През отчетния период АРИР продължи да работи активно по проблемите на регионалното развитие на ниво общини, област Стара Загора и Югоизточен район. Организацията остава надежден партньор на общинските и областната администрации в осъществяване на проекти и дейности за местно и регионално развитие.

През 2022 г. АРИР подготви успешно кандидатура за техническа помощ към Секретариата на Платформата на въглищните региони в преход START. През 2023 беше подписан договор за *Разработване на стратегия за диверсификация на регионалната икономика на област Стара Загора за устойчив справедлив преход с приоритизиране на проекти, свързани с прехода, фокусирани върху чиста водородна икономика, управление и изисквания за развитие на капацитета*. Екипът на АРИР работи активно съвместно с екипа на Секретариата, включвайки заинтересовани страни от бизнеса им научните среди. В резултат са идентифицирани 3 ключови икономически сектора с потенциал за устойчив и динамичен

растез: мехатроника, аграрен сектор и водородни технологии. Първата сглобена чернова на стратегията е готова и след редакция и изчистване на терминологията ще бъде представена пред заинтересованите страни за коментари, предложения и допълнения.

В допълнение АРИР работи по изпълнението на няколко проекта за подпомагане на устойчивото развитие на регионално ниво:

- **Back on Track (INTERREG Danube):** Връщане към активност: насочен към групата на хора, които не са нито в обучение, нито в заетост, нито си търсят работа, т.нар. NEETs. По тази тема АРИР работи основно с общините Братя Даскалови, Гурково, Николаево и Мъглиж, тъй като статистиката е най-„отчайваща“ за тях.
- **Rural Med (INTERREG Mediterenian):** за насърчаване на електромобилността в селските райони в преход чрез разработване на система от мерки на база на добрите практики и пилотни дейности: в случая в общините Раднево и Гълъбово пилотно ще бъде монтирана 1 зарядна станция за сметка на програмата; за 2-те общини остава необходимостта да съфинансират по 5% от стойността на станцията.
- **SITRANS (Life +):** да популяризира регионалния подход за управление, и специално разработени политики за въглищните райони, в процес на трансформация. Проектът се занимава със сложния характер на декарбонизацията във въглищните региони. На фокус са социално-икономическите и екологичните фактори в този процес. В рамките на процеса ще се разработи рамка за включване на населението на регионите във вземането на решения. Крайната цел е справедлив преход. Подобно начинание изисква подобро управление на всички нива чрез овластяване на публичните и частните заинтересовани страни, особено чрез модели на управление с участие на заинтересованите страни.

В тази точка отново трябва да бъдат включени проектите COALition (*Horizon Europe*) и SynGreDit (*Horizon Europe – Digital Europe*), тъй като целите им са насочени към подпомагане на устойчивото регионално развитие в сътрудничество в т.нар. четворна спирала на взаимодействие (*Quadruple Helix Model*¹).

- **GH2M (INTERREG Europe):** ще даде възможност на участващите региони да насърчат и ускорят интегрирането на зеления водород в тяхната устойчива мобилност и инфраструктурно планиране, подкрепяйки декарбонизацията на трудни за електрифициране райони на транспортния сектор и наблюдайки на нулеви въглеродни синергии между градски и други видове (напр. тежкотоварна логистика, железопътен транспорт) на приложения за мобилност за крайна употреба. За тази цел GH2M обединява 8 партньора от 8 региона на ЕС, които в момента са на различни етапи по отношение на внедряването на решения за мобилност, базирани на водород.

Целта е чрез съвместно изучаване на политики и дейности за обмяна на опит, партньорите на GH2M да подобрят прилагането на своите териториални политики чрез изграждане на капацитет и обмен на знания за:

¹ order 5997 (europa.eu)

- ✓ Ускоряване на внедряването на водородни превозни средства в градския и тежкотоварния транспорт (моторни/сухопътни превозни средства като автобуси и камиони) и в нововъзникващи приложения за крайна употреба (като железопътен транспорт, морски)
- ✓ План за ефективно разгръщане на инфраструктура за зареждане с гориво и изграждане на синергии между различни крайни потребители в съответствие с планирането на устойчива мобилност
- ✓ Гарантиране, че приложенията за водородна мобилност са интегрирани с мрежата за производство и дистрибуция на зелен водород и производство на възобновяема енергия

- Европейски информационен център ЕВРОПА ДИРЕКТНО:

АРИР продължи изпълнението на подписаното рамково споразумение с Европейската общност („Общността“), представлявана от Комисията на Европейските общности („Комисията“), представлявана от своя страна за целите на подписване на настоящото рамково споразумение от Представителството на Европейската комисия в България е с 5-годишен мандат: 2018 – 2025 г.

Целите за периода на EUROPE DIRECT център - Стара Загора са:

- ✓ Да бъдат затвърдени и надградени разширените условия за улеснен достъп на различни групи от обществото до актуална и адаптирана информация в контекста на новите предизвикателства пред Европейския съюз, свързани с ежедневните дейности на гражданите;
- ✓ Да бъдат комуникирани важните теми от „ежедневието“ на ЕК и ЕП чрез перманентна дискусия и колаборация с широки обществени групи;
- ✓ Да бъдат комуникирани основните приоритети на ЕК за периода г. чрез активно въвличане на представители на съответните заинтересовани страни;

Целите са директно насочени към надграждането, разширяването и утвърждаването на постоянния диалог с представителите на различните целеви групи на обществения живот, с които Центъра работи от създаването си – ученици, студенти, преподаватели, предприемачи, интелектуалци, земеделци, местни власти, в региона на Стара Загора. Формулирана е в съответствие с целите заложи в Информационната и комуникационна стратегия на ЕС даваща референтната рамка за комуникация с широката публика.

Офисът на АРИР е вече популярен сред местната общественост като място, където може да се получи обширна и точна информация за ЕС, програми и проекти. Чрез създаването на Центъра Агенцията разшири обхвата и надгради дейностите, като го обособи в самостоятелно звено и офис.

Библиотеката, създадена в рамките на Центъра и обогатена и обновена в мрежата на EUROPE DIRECT, продължава да бъде на разположение на гражданите, бизнеса и институциите безплатно. Обменят се информационни материали и литература с Регионалната библиотека в Стара Загора. Уеб – секцията на Центъра ще продължи да бъде обновяван и да дава актуална информация по въпросите на ЕС.

Основен партньор по проекта е община Стара Загора. Общината е сред водещите съ-основатели на Агенцията за регионално икономическо развитие. В продължение на вече 25 години е сред основните ѝ партньори при реализирането на нейни инициативи и проекти.

В рамките на Споразумението екипът на АРИР стартира телевизионно предаване по ТВ Стара Загора, а от началото на 2017 по ТВ Загора, с насоченост към комуникирането на ЕС; организира редица събития с образователни институции от региона, включително през ваканционните периоди;

Европа Директно - Стара Загора активно и успешно участва в инициативата на информационния център Европа Директно в Ланголен, Северен Уелс - „Размяна на коледна украса“. В него се включват ученици от началните класове на училища от цяла Европа. В резултат на отправената покана се отзовават и участват редица училища от област Стара Загора. Като продължение на инициативата винаги се украсява КОЛЕДНА ЕЛХА НА ДЕЦАТА ОТ ЕВРОПА с ръчно изработените играчки, които учениците от Стара Загора получиха от своите връстници!

АРИР има експертно участие в различни работни екипи, съвети и комисии:

- Представител на АРИР е постоянен член на Комисията по заетост към Областния съвет за развитие на област Стара Загора;
- От 2011 г. АРИР е член на ФГУ - независима и неинституционализирана платформа за общи действия с цел възстановяване на гражданския контрол над действията на властите, с основна цел: Утвърждаване на гражданското участие в процеса на вземане на политически решения като постоянно действаща практика на местно, регионално и централно ниво;
- АРИР е основен представител на НПО сектора в Регионалния съвет за развитие на Югоизточен регион;
- АРИР е част от Комитета за наблюдение на Програма Околна среда 2021- 2027;
- През разглеждания период АРИР активно участва в консултативния процес при подготовката на Териториалния план за справедлив преход като: 1) организира регулярни срещи на заинтересованите страни в региона, в т.ч. местни власти и бизнес; 2) организира 1 международно събитие с експерти и представители на ЕС по темата; 3) участва във форуми на високо ниво по темата, организирани от ЕК; член е на КЕП и КСЕЗС към МС.

IV. ПРЕДСТАВЯНЕ НА РЕГИОНА В СТРАНАТА И ЧУЖБИНА И ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ

АРИР - Стара Загора работи системно за представяне на региона и бизнеса в него и привличане на инвестиции.

АРИР представя много интензивно региона Стара Загора и като център на Европейската комисия при партньорски за мрежата мероприятия и в Интернет - пространството.

През късната есен на 2023 екипът на АРИР представи област Стара Загора в конкурса «Градове и региони на бъдещето», организиран от FDi Intelligence - Главна Дирекция на Financial Times Ltd, специализирана в области, свързани с преките чужди инвестиции и насърчаването на инвестициите. През пролетта на 2024г. постигнатите резултати отново бяха включването му в челни позиции в класациите на изданието.

Постоянна задача на екипа е да поддържа и обновява Интернет страницата на Агенцията и тази на изградения в рамките на АРИР Регионален център за насърчаване на инвестициите, която е ситуирана много добре в Интернет пространството и е много посещавана от представители на бизнеса от страната и чужбина.

Към настоящия момент страницата се обновява на база на по-актуална платформа.

Също така АРИР участва в работата на Платформата на въглищните региони в преход на ЕК, както и в тази на въглищните региони в преход от Украйна и Западните Балкани, като през изминалия период организира и домакинства 2 учебни посещения на колеги от Карлови вари и Босна и Херцеговина.

По покана на Платформата на въглищните региони в преход на ЕК изпълнителният директор от 17-19 октомври 2023 г. участва в работна среща между Платформата и Фонда за справедлив преход на САЩ, в която взеха участие и представители на региони от Австралия, Южна Африка, Мексико и други страни. Европейските региони бяха представени от Силезия, (Полша), Лимбург (Белгия), Южна Олтения (Румъния) и Стара Загора (България). Срещата се проведе във Вашингтон, Окръг Колумбия, (САЩ). Благодарение на проучванията, които направи в периода август – декември 2022 г. във Вашингтон, Окръг Колумбия, (САЩ), като стипендиант на Програмата за образователен обмен Фулбрайт, изпълнителният директор се включи активно в дискусиите по темата и разшири мрежата от контакти в тази сфера. Участието на изпълнителния директор беше възможно с подкрепата на Платформата на въглищните региони в преход на ЕК.

Веднага след срещата във Вашингтон, Окръг Колумбия, изпълнителният директор се включи в есенната сесия на Платформата на въглищните региони в преход на ЕК, проведена се в периода 21-25 октомври 2023 в Брюксел. АРИР участва в сесиите на Платформата от 2018 г. и неведнъж екипът ѝ е представял региона и участвал в работни срещи и дискусии по темата за трансформацията на регионалните икономики, търсейки приложими решения за адаптиране в контекста на затрудненията, които региона на Стара Загора вече усеща.

По време на Водородната седмица на ЕС, проведена в Брюксел в периода 20-24 ноември 2023 г. изпълнителният директор взе участие, заедно с представители на Община Стара Загора и Тракийски университет. Конферентната програма се състоеше от общо 14 основни сесии на място в дните от 20 до 24/11/2023 с участието на вицепрезидента на ЕК Марош Шевчович и специални видео-обръщения от Усрула Фон Дер Лайен и Кадри Симсън. Това участие даде възможност за актуализиране на информацията, създаване на нови контакти, дискусии с представители на други региони относно напредъка на технологиите, базирани на водород и

затрудненията, които те срещат. Участието беше възможно благодарение на подкрепата на Община Стара Загора.

В периода 28/11/2023 – 01/12/2023 в Стара Загора се проведеха 2 събития в рамките на проект SITRANS: партньорска среща на консорциума и среща на заинтересованите страни с партньорите по проекта: Университета на Западна Македония, (Гърция), KIKLO (spin-off компания на Университета Аристотел в Солун, (Гърция), LAORE - Регионалната агенция за изпълнение на регионални програми в областта на селското стопанство и за селското и местното развитие в регион Сардиния, (Италия), Изследователски институт по икономика на минералите и енергията към Полската академия на науките (Полша). В рамките на няколко часа бяха представени тенденциите на развитие в тези региони в преход; инвестициите в нови енергийни технологии и потенциала за продължаващи инвестиции и развитие.

По време на международната среща за климата COP28, проведена се в Дубай между 30/11/2023 и 12/12/2023, изпълнителният директор взе участие в програмата на Българския павилион между 5-11 декември, като презентира региона и възможностите, които ЕЦИХ Загоре предоставя за неговата двойна и цифрова трансформация, взе участие в дискусиите и създаде множество нови контакти.

В рамките на проект **COALition (Horizon Europe)** АРИР подкрепи проекта на Зелени Балкани за изграждане на фотоволтаична инсталация в Спасителния център за диви животни в Стара Загора, която да насърчи „зеленото“ събиране и обработване на данни, необходими за научните изследвания в процеса на спасителните дейности. Инсталацията ще допринесе значително и за оптимизиране на разходите за ползваната ел-енергия, необходима за фризерите, в които се съхранява храната за настанените в центъра диви животни.

Получената информация по време на всички международни срещи и тези на регионално ниво, намират отражение в анализите и документите по проектите, които АРИР подготвя и изпълнява и съответно предоставя на заинтересованите страни.

При всички срещи и участия в международни събития, представителите на АРИР представят региона и неговата икономика и активно търсят партньорства за привличане на инвестиции.

V. ПРИКЛЮЧИЛИ ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2023 г.

- 1. GPP4Growth**, (програма INTERREG EUROPA) – Зелени обществени поръчки за растеж – съвместен проект на девет партньорски организации от осем държави: Университет в Патра (Гърция) – водеща организация, Регион Ломбардия (Италия), Регион Лудж (Полша), Провинция Антверп (Белгия), Министерство на околната среда и териториалното планиране на Регион Андалусия (Испания), Регион Земгале (Латвия), АРИР – Стара Загора (България), Департамент за околна среда, общностно и местно развитие (Ирландия), Фондация за регионално развитие и диалог (Малта).

Проектът предостави възможност на местните власти за прилагане на политики за ефективност на ресурсите, които насърчават екологичните иновации и зеления растеж чрез „зелени“ (екологични) обществени поръчки.

В рамките на проекта са изготвени редица анализи и методологии за въвеждане и прилагане на принципите, както и инструменти за предварителна оценка, които са

споделени със заинтересованите институции и партньори. В тези документи са събрани опита, научените уроци и добрите практики в партниращите си региони.

В рамките на проекта е изготвен и План за действие на национално ниво, който е съгласуван с отговорната институция – Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС). Планът е предоставен на ИАОС за изпълнение.

Проектът беше успешно финализиран през м.март 2023 г.

2. **DeCarb**, (програма INTERREG EUROPA), ВОДЕЩ ПАРТНЬОР, - Подкрепа за преминаване към чиста енергия в ЕС региони с интензивен въгледобив), с работно заглавие De Carb, съфинансиран по програма INTERREG EUROPE (85%) и Република България (15%). Проектът е в обхвата на специфична цел 3 на Програмата: 3.1 Подобряване на политиките за ниско-въглеродна икономика и беше единственият одобрен проект на българска водеща организация от общо 53 одобрени проекта за цялата програма. В партньорския консорциум участват още: Министерство на икономиката и енергетиката, Бранденбург (Германия); Департамент за енергия (Дания); Регионална асоциация на местните власти в Западна Македония (Гърция); Агенция по енергетика Екстремадура (Испания); Регионална енергийна агенция (Унгария); Лодзки Регион (Полша); Агенция за регионално развитие Югозападна Олтения (Румъния) и Агенция по енергетика на районите Савински, Шалешки и Корошки (Словения).

Общата цел на проекта беше да бъде извършена обмяна на опит и трансфер на добри практики за това, как да се извърши прехода от ерата на високо-интензивна въглеродна икономика към бъдещето на чистата енергия. Това трябва да осигури на засегнатите региони устойчиво развитие, икономическа и социална стабилност и роля в енергийния микс 2030.

Постигнато въздействие:

- ✓ Увеличен капацитет на 200 експерта от публичната администрация за ефективна подкрепа на новите посоки за растеж и енергийна сигурност;
- ✓ 19 милиона евро отблокирани средства за подкрепа на проекти за възобновяема енергия, преквалификация на работната сила и рекултивация на площите от въгледобив;
- ✓ Увеличаване на информираността и консенсуса в енергийния сектор, работната сила и обществеността за подкрепа на мерките за прехода към чиста енергия.

Постигнати резултати:

- ✓ 9 плана за действие (за всеки регион) за подобряване на специфичните политики в сферата, управляващите органи и бенефициентите на средствата;
- ✓ 2 международни семинара и 3 работни посещения за насърчване на изграждането на капацитет между партньорите и главните заинтересовани страни;
- ✓ 4 съвместни тематични проучвания и анализи на териториалните потребности, както и „пътища“ за декарбонизация

В рамките на проекта са изготвени редица анализи и методологии за справяне с проблема, които са споделени със заинтересованите институции и партньори. В тези документи са събрани опита, научените уроци и добрите практики в партниращите си региони.

Добрите практики, както и всички налични документи бяха споделени с PriceWaterhouse Coopers в процеса на подготовка на Териториалния план за справедлив преход на Стара Загора и високо оценени от екипа им. По-голямата част от тях са намерили отражение в Плана на база на възможностите им за адаптация в региона.

В рамките на проекта е изготвен и План за действие на национално ниво, който е съгласуван с отговорната институция – Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ). Планът е предоставен на МРРБ за изпълнение чрез ТПСП.

Проектът приключи успешно през м. май 2023 г. със заключително международно събитие в хибриден формат в Стара Загора, проведено на 17 май 2023 г. в залата Общински съвет Стара Загора. В събитието се включи лично и директорът на Програма INTERREG Europe.

3. PLASTECO, (програма INTERREG EUROPA)- Подкрепа на европейските региони за ограничаване на пластмасовите отпадъци и замърсяването с пластмаса, съфинансиран по програма INTERREG EUROPE (85%) и Република България (15%).

В партньорския консорциум участват още: Община Ретимно (Крит), Регион Ломбардия (Италия), Регионалното правителство на провинция Стирия (Австрия), Клъстер за технологии в околната среда на Бавария (Германия), Агенцията за енергийна среда на регион Оверж-Ръон-Алпс (Франция), Агенцията за регионално развитие на регион Букурещ-Илфов (Румъния), Асоциация Блатийско крайбрежие (Латвия).

Широко разпространеното замърсяване с пластмаса налага силна реакция от регионите на ЕС за справяне с нарастващите опасения за околната среда и здравето. PLASTECO, в съответствие с „Европейската стратегия за пластмаси в кръговата икономика“ ще подкрепи участващите региони да предприемат необходимите стъпки за преход към „нова пластмасова икономика“; акцентът ще бъде върху напредъка в управлението на отпадъците, изкореняването на пластмаси за еднократна употреба от регионални вериги на стойността и стимулирането на растежа чрез екоиновации.

PLASTECO обхваща областите на управление на отпадъците, обществени поръчки, финансиране / инвестиции, вторични суровини и повишаване на осведомеността.

PLASTECO подкрепи 8-те партниращи си региона от ЕС, чрез съвместни усилия за изучаване на политика и обмен на опит, за да се възползват от изпълнението на Стратегията на ЕС в областта на пластмасите и постигане на техните цели по отношение на опазване на околната среда, повишаване на ефективността на ресурсите, облекчаване на ефектите върху здравето и стимулиране иновация. PLASTECO даде възможност на партньорите и основните заинтересовани страни да: а) да оценят текущата ситуация, потенциал и бариери в техните региони, б) да определят пътищата за устойчив растеж на веригите на стойността на пластмасите и в) проектиране и прилагане на нови мерки и разпоредби на политиката.

Постигнато въздействие:

- ✓ Увеличен капацитет от 180 служители на публичните администрации за ефективно подпомагане на нови траектории на растеж и енергийна сигурност
- ✓ 19 милиона евро са отключени за подкрепа на проекти за повторна употреба на пластмаси, екоиновации, алтернативни технологии

- ✓ Увеличена информираност и постигане на консенсус сред производителите на пластмаса и потребителите / обществеността

Основни резултати:

- ✓ 8 планове за действие (за всеки регион) за подобряване на адресираните политики, подпомагащи управляващите органи и заинтересованите страни
- ✓ 4 междурегионални семинари, 2 учебни посещения и 2 съвместно планиране на политики и процедури за стратегически преглед, за да се насърчи изграждането на капацитет сред партньорите и заинтересованите страни
- ✓ 3 съвместни тематични проучвания за териториалните нужди и добри практики.

В рамките на проекта са изготвени редица анализи и методологии за въвеждане и прилагане на принципите и за справяне с проблема, които са споделени със заинтересованите институции и партньори. В тези документи са събрани опита, научените уроци и добрите практики в партниращите си региони.

В рамките на проекта е изготвен и План за действие на национално ниво, който е съгласуван с отговорната институция – Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС). Планът е предоставен на ИАОС за изпълнение.

Проектът приключи успешно през м. май 2023 г. с международно събитие, организирано от Регион Ломбардия в Милано. В събитието се включи и представител от Община Стара Загора, като презентира дейностите и постиженията на Общината в тази посока.

4. Res-Skill (Erasmus+) - Основните цели на проекта бяха:

- 1) Разработване на нова учебна програма и съобразено съдържание за обучение, за да се улесни интеграцията на работниците от въгледобивната промишленост в производството на възобновяеми източници;
- 2) Подкрепа на доставчиците на професионално образование и обучение (ПОО) да интегрират RES-SKILL материалите в своите програми за учене базирано на работата и ПОО;
- 3) Подобряване на сътрудничеството между доставчиците на ПОО и бизнеса, за да се предоставят възможности, които ще позволят на работниците от въгледобивната промишленост да преминат към сектора на ВЕИ.

В процеса на изпълнение пилотно бяха обучени 10 заети в ММИ по новоразработената учебна програма. Обратната връзка е положителна, а програмата е предоставена за ползване на Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към МТСП.

Партньорството включваше:

- Гръцко общество за насърчаване на методологии за изследване и развитие Astiki Etairia / Promea (GR) - водеща организация
- Институт за професионално развитие Burgenland (AT)
- Техническа гимназия „Тиклени“ (RO)
- Академия за възобновяеми източници (DE)
- Агенция за регионално икономическо развитие – Стара Загора (BG)

- Институт по управление на минерални суровини и енергия (PL)

Проекта приключи успешно през м. март 2023 г.

Останалите успешно приключени проекти включват:

1. BG16M10P002-3.019-0004, Споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в Стара Загора;
2. BG16M10P002-3.020-0002, Разработване на план за действие за видовете менетриезиев бегач (*Carabus (Carabus) menetriesi pacholei Sokolář, 1911*) и унгарски бегач (*Carabus (Pachystus) hungaricus Fabricius, 1792*)
3. BG16M10P002-3.020-0001, Разработване на план за действие за вида Алпийска розалия (*Rosalia alpina*)

VI. ИНСТИТУЦИОНАЛНО УКРЕПВАНЕ

1. Институционална устойчивост

През периода УС провежда своите заседания, свързани с изпълнението на оперативните цели и задачи на АРИР.

През 2023 година настъпиха значителни промени в екипа на АРИР: след периода от няколко години, донесли успешни резултати, въпреки съдебните дела между АРИР и институции на национално ниво, част от членовете на екипа изненадващо поставиха изисквания към ръководството, които могат да бъдат определени като граничещи с неразумното: 100% увеличение на заплатите. Опитите от страна на изпълнителния директор да обясни, че това е невъзможно въпреки новите одобрени проекти и че преди да бъде искано подобно увеличение трябва да се планира внимателно разширяване на състава и осигуряване на необходимото обучение, то тези аргументи не бях посрещнати с разбиране и съдействие. Напротив: случаите на саботажи бяха няколко, вкл. нападки, и успешното приключване на част от проектите беше поставено под въпрос, както и старта на новите такива. Градената с години репутация на АРИР като надежден партньор беше поставена на изпитание.

С попълване на екипа с нови членове и общи усилия тези трудности бяха преодоляни.

Сега стои наболелият въпрос с разширяване на офиса поради недостига на работни места и невъзможността за пълноценно изпълнение на мисията на АРИР като водеща организация по 2 от значимите проекти: SynGreDit и GH2M. Потърсено е съдействие от г-н Тодоров, кмет на община Стара Загора и се търсят приложими решения.

През 2025 г. АРИР навършва 30 години. Повод, който си заслужава да бъде отбелязан не само с новия офис на АРИР, който да откликне на потребностите на членовете и партньорите на местно и международно ниво.

АРИР планира конференция в Стара Загора с фокус върху Регионалната (Кохезионната) политика на ЕС с широко международно участие.

2. Финансова устойчивост на АРИР

През периода АРИР продължи да работи за стабилност на организацията чрез търсене и разнообразяване източниците на финансиране, в т.ч. чрез услуги в рамките на стопанската дейност на организацията. Състоянието на АРИР, обаче, продължава да зависи от моментните възможности за привличане на средства чрез проекти или услуги без да има една постоянна финансова база, която да дава сигурност за бъдещите ѝ дейности в подкрепа на общността. Този казус е в основата на функционирането на организациите в неправителствения сектор като цяло, част от който е и АРИР.

През отчетния период организацията имаше приходи от предоставяните услуги на външни клиенти, както и от изпълнение на обществени поръчки и това спомогна за осигуряване на личния принос на АРИР поизпълняваните проекти за периода.

Членският внос е минимален – 150 лв годишно, но има своя принос за финансовата устойчивост на АРИР.

За да приключи успешно изпълнението на гореописаните проекти и да стартира успешно изпълнението на новоодобрените – по тези проекти не съществува възможността за авансово плащане от страна на програмата, АРИР потърси възможността за овърдрафт от обслужващата банка – ОББ. „Благодарение“ на статута на НПО и сравнително нов клиент, с недостатъчно добра демонстрация на стабилни финансови потоци, такъв беше отказан. Необходимите 80 000 лв. бяха осигурени през 2022 г., както следва:

- 40 000 лв. чрез заеми от страна на екипа, за които има решение на УС;
- 40 000 лв. овърдрафт от обслужващата банка – ОББ, гарантиран чрез личен овърдрафт на изпълнителния директор.

Заемите са възстановени на служителите в размер на 100% през 2023 г. заедно с дължимите от тях лихви по кредитите към търговските банки, от които са изтеглени или биха били изтеглени (част от колегите предоставиха собствени средства).

Гарантираният от изпълнителния директор овърдрафт продължава да бъде ползван за оперативните цели на АРИР.

АРИР продължи да търси правата си по съдебен път за неправомерно непризнати разходи от МРРБ по проект De Carb в размер на 4 800 EUR.

3. Стажанти, доброволци

АРИР продължава активна работа с образователните институции от региона и страната по отношение на осигуряване на стажуване за студенти и ученици.

4. Обучение на екипа

При всяка възможност, екипът на организацията се обучава в умения и придобива допълнителни знания в основните сфери на своята дейност. АРИР използва всички възможности, предоставяни ѝ от партньори и донорски програми като подбира за отделните си членове най подходящите по форма и съдържание обучения.

Като част от голямото семейство на мрежата от информационни центрове Европа Директно – над 500 във всички страни-членки, екипът на АРИР участва регулярно в организирани от

ЕК обучения в Брюксел, работни срещи в ЕК и ЕП, както и годишни работни срещи обучения в Европа и страната.

През втората половина на 2022 Изпълнителният директор извърши проучвания в офиса на Международния съвет за икономическо развитие (МИСР) във Вашингтон, окръг Колумбия в САЩ, където извърши изследвания във връзка със зелената трансформация на отделните щати, които са зависими от добива на изкопаеми горива. Основният фокус беше върху обучението на експерти в устойчивото икономическо развитие: Economic Developers – дългогодишна програма на МСИР и потенциалът ѝ за адаптиране и трансфер пилотно в Стара Загора като регион.

5. Стопанска дейност

Съгласно регламентацията в ЗЮЛНЦ АРИР извършва стопанска дейност, чрез която да осигурява собствения принос при финансирането на изпълняваните проекти. Изминалата година беше сравнително активна за тази дейност, но следва да се отбележи, че основните усилия на екипа бяха насочени към успешното приключване на изпълнението и старта на горепосочените проекти.

6. Заключение

6.1 Съществени дейности: През 2023 г. съществените дейности по които АРИР е работила са изцяло свързани с целите и програмите на организацията, а именно: да подпомага изграждането и прилагането на механизми за управление на процесите на успешната интеграция в Европейската общност на местните и регионални власти и бизнеса от региона чрез:

а) разработването на политики на регионално и местно ниво

б) извършване на фундаментални научни изследвания², насочени към устойчивото развитие на региона и стимулиране на икономическото му развитие,

и по специално:

- Да подкрепя местните и регионалните власти в дейността им за устойчиво развитие и създаване на благоприятна бизнес среда;
- Да подпомага изграждането на успешни партньорства както между местните власти, така и между местните власти, бизнеса и гражданския сектор на регионално, национално и международно ниво;
- Да насърчава и подпомага развитието на предприемачеството и малкия и среден бизнес;
- Да популяризира региона и привлича национални и чужди инвестиции;
- Да подпомага безработните и други групи в неравностойно положение за интеграцията им на пазара на труда чрез обучение и консултантска помощ;

² съгласно т.15 от Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации, (2014/С 198/01)

- Да насърчава въвеждането на иновации и нови технологии в местната и регионалната икономика;
- Да работи за опазване и възстановяване на околната среда предпоставка за устойчиво развитие;
- Да действа като клъстер за регионално развитие заедно с членуващите в него институции и организации;
- Да насърчава и подпомага развитието на различни форми на устойчив туризъм.

За тяхното постигане са изразходени и всички средства, отразени в Годишния финансов отчет за 2023 г.

В размера на безвъзмездни средства са отразени и сумите, които АРИР трансферира към партньорите. Съгласно разпоредбите на ЗЮЛНЦ сдруженията в обществена полза не могат да формират и разпределят печалба нито от стопанска, нито от нестопанска дейност, а насочват към „Резерви“ в раздела на капитала. Потенциалният положителен резултат от стопанската дейност може да бъде насочен само за постигане на целите на организацията също под формата на „Резерви“ като част от общия резултат от дейността на АРИР.

6.2. Цялата стойност на привлечените финансови средства, дарения, предвидените по закон отписвания са насочени за постигане на основните и специфичните цели на АРИР, изброени в детайли в т. 6.1, които са изложени във финансовия отчет на АРИР и представени в цифри са:

Приходи формирани в НСД от текущи постъпления в едно с приходите от и за бъдещи периоди в изпълнение на проектите за 2023 година са в размер на 896 х.лв.

В следствие на приключени през 2023 година 4 проекта със срок на изпълнение 6 години, съфинансирани и подпомагани в течение на изпълнението им от Стопанската дейност на Агенцията се формират приходи в НСД в размер на 74 х.лв. относими към резултата на Агенцията за 2023 година.

Отчетените разходи формирани в НСД от текущи през 2023 в едно с разходите от и за бъдещи период в изпълнение на проектите са в размер на 896 х.лв.

Финансовия резултат от СД за 2023 год е отрицателен - 23 х.лв.

Изготвил:

Д-р Румяна Грозева

20/05/2024
Cristina Zagor

